

OSANA

RATKAISUKESKEINEN TYÖPAJA OMATOIMISUUDEN HAASTEET

Lari Karreinen 16.11.2023

LARI KARREINEN

- Ratkaisukeskeinen valmentaja ja fasilitaattori
- VTM, JET, aikuisopettaja
- IAP2 Foundations of Public Participation & Strategies for dealing with opposition and outrage
- Toimivat väestösuhteet sekä polarisaation ja konfliktien käsittely -kurssi HY+
- NVC sovittelu, Collective impact
- Julkaisuja:
  - Kansalaisraati lisää luottamusta tietoon (Tietojohtaminen 5/22)
  - Ratkaisukeskeisyys käyttöön kansalaisraadeissa (Ratkes 2/2022)
  - Dialogi ja deliberaatio kompleksisuuden kimpussa, Rask & Karreinen 2020
  - Kaupunkilaisten raati, käsikirja. Möller, Tarpila, Karreinen (2014)

OSANA YHTEISTÄ RATKAISUA OY

Työpajat,
kehittämispäivät

Strategiat

Järjestö- ja
vapaaehtois-
toiminnan
kehittäminen

Etätilaisuudet

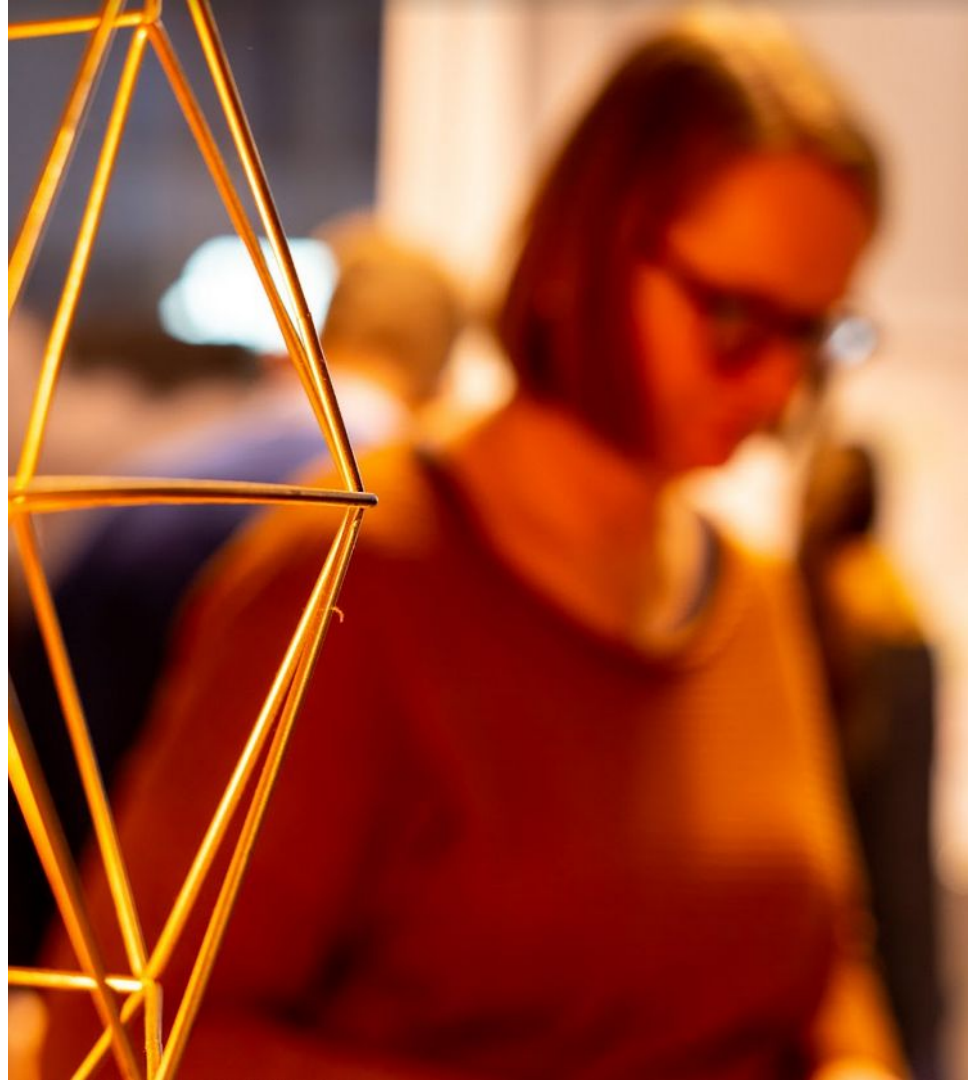

Osallisuus julkisessa
vuorovaikutuksessa

OSALLISUUDEN JOHTAJANA OSAAT

- Milloin vahvempi asiakkaiden osallisuus kannattaa?
- Ratkaisu- ja voimavarakeskeinen näkökulma
- Ratkaisuja omaan kirjastoon

MILLOIN VAHVEMPI OSALLISUUS KANNATTA?

OMATOIMIKIRJASTOJEN ONGELMAT TUNNETAAN

- luvaton sisääntulo
- paikkojen tai laitteiden rikkominen ja sotkeminen
- häiritsevä tai levoton käyttäytyminen
- asiakkaiden päihteiden käyttö
- potkulaudan tai muun kulkuvälineen käyttö kirjastossa.
- lasten ja nuorten äänekäs käytös
- nuorten riehuminen ja sotkeminen

Lähde: Omatoimikirjastot 2022: Joustavuutta ja tasa-arvoa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

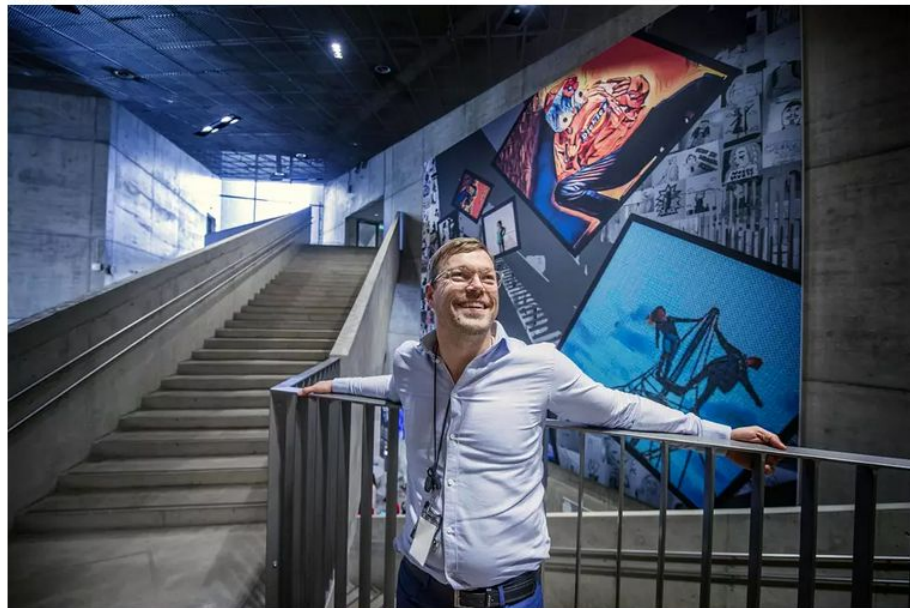
MITEN OSALLISUUS TÄHÄN LIITTYY?

- koulun lämpö-eristerapattuun seinään sai heitettyä kivellä reiän
- Oppilaat suunnittelivat ja tekivät kiven heiton kestävä triptyykin (2 x 4 m), aihe ammentaa Kalevalasta
- 2012 jälkeen ei ongelmia

Lähteet: HS 24.11.2019, Niko Riepponen MURHEENMURTAJA – Espoon kaupungin aikuissosiaalityön asiakkaat julkisen ympäristön kehittäjinä yhteisötaiteen keinoin

Riepponen tasapainottelee asukkaiden ja kaupungin välissä

Niko Riepponen on se henkilö, jonka puoleen sekä asukkaat, että kaupunki kääntyvät, kun jonnekin halutaan toteuttaa taidetta yhdessä asukkaiden kanssa.

Ympäristömuotoilija Niko Riepponen on toteuttanut yhdessä oppilaiden kanssa taideteoksen Opinmäen monitoimitaloon. Teos toimii myös akustiikkalelynä. KUVA: KIMMO PENTTINEN

NUORET HÄIRIKÖIVÄT KALAJÄRVEN KIRJASTOSSA ESPOOSSA

Ratkaisu

- kutsuttiin nuoret perjantai-iltana sopimaan yhteisistä pelisäännöistä
- mukaan nuoriso-ohjaaja sekä poliisi
- Illan tarkoituksena oli vahvistaa nuorten osallisuutta kirjaston suhteen, jotta kaikkien kirjaston käyttäjien yhteiselo olisi sopuisaa.
- yhteistuumin laaditut säännöt sitouttivat kaikkia kohtaamaan toisensa kunnioittavasti ja ystävällisesti
- nuorten kohtaaminen aktiivisesti edes muutaman tunnin viikossa heijastui positiivisesti myös omatoimiajalle

Ira Cottier & Tiina Ollikainen, Parasta palvelua omatoimisesti

“EI ME OSATA PISTÄÄ NUORIA JÄRJESTYKSEEN”

Maunulan kirjastossa
nuoret häiriköivät ja
käyttäytyivät levottomasti

Kompleksinen

Kesy

Kriittinen

Epävarmuus ongelmasta kasvaa

Komentaminen:
anna vastaus

Hallinnointi:
suunnittele ja
ohjeista

Kysy ja osallista

Tarve yhteistyölle ja sitoutumiselle kasvaa

Kova valta

Rationali-
aalinen
koneisto

Pehmeä valta,
luottamus,
jaetut arvot

MITÄ TAVOITTELEMME?

Konsultointi	Kehitä yhdessä	Yhteinen suositus	Yhteinen päätöksenteo	Toiminta-osallisuus
Palautetta ja tietoa suunnittelun avuksi.	Suunnittele yhdessä, jotta osallistujien tarpeet tulevat huomioituiksi.	Suunnittele yhdessä osallisten kanssa ja hae yhteinen näkemys parhaasta vaihtoehdosta.	Osalliset tekevät lopullisen päätöksen.	Osalliset toteuttavat.
Palaute	Toimivuus	Hyväksyttävyyys	Sitoutuminen	Toiminta
Tieto-osallisuus: Saat kaiken tarvittavan tiedon ymmärrettävässä muodossa.				

“Asiakkaan osallistuminen muutti koko keskustelua”

OLEN SISÄLLÄ
KOKOUKSESSA KES-
KUSTELEMME MITEN
PÄÄSEE TÄHIN

VARTIJA
KATSOO KOKO
MENEESISÄÄ

HÄN (PUNAINEN)
AUTTAA SAAMAAN
TÖITÄ

RATKAISU- JA VOIMAVARAKESEISYYS

ONGELMAKESKEISYYS

Toimii hyvin prosesseissa ja mekanistisissa asioissa.

1. diagnosoi ongelma. Miksi tämä ei toimi?
2. Etsi syy ja seuraus
3. Tee toimintasuunnitelma

KUN ONGELMA EI
RATKEA SILLÄ, ETTÄ
TIEDÄMME SIITÄ
ENEMMÄN.

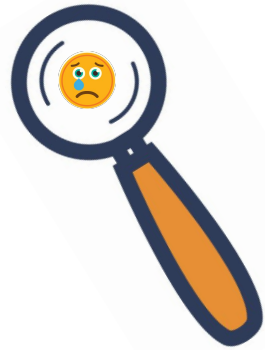

RATKAISUKESKEISYYS

1. Kerro mitä halutaan. Maalaa innostava tavoite.
2. Havainnoi mikä jo toimii ja vie kohti tavoitetta.
Tee sitä lisää.
3. Lopeta tekemästä sitä, mikä ei toimi.
4. Ota pieniä askelia.

TUTKITAAN ENEMMÄN SITÄ, MITÄ HALUAMME ONGELMAN TILALLE

Huomioimme niitä
voimavaroja ja
osaamista, joita meillä jo
on sen sijaan, että
keskitytään siihen mitä
ei ole.

Lähtökohtaisesti
mahdollisimman vähän
oletuksia tai
ennakkoajatuksia.

Arvostamme jokaista oman
elämänsä asiantuntijana.

Arvostava ja
yhteistyöhakuinen
asennoituminen

Vaikuta
vuorovaikutukseen, ei
siihen mitä on ihmisen
pään sisällä.

HAVAINNOIDAAN OSAAMISTA JA HYVIÄ KOKEMUKSIA

Omatoimikirjastojen
ongelmatilanteiden ratkaisuun

LÖYDÄTKÖ ITSEÄSI KIINNOSTAVAN AIHEEN?

1. Omatoimikirjastojen yhteisöllinen käyttö
2. Asiakkaiden osallistaminen suunnittelussa ja kehittämisessä
3. Yhteistyö koulujen kanssa
4. Työtapojen ja -kulttuurin muutos omatoimikirjastossa
5. Ongelmatilanteiden ennakointi
6. Omatoimiaikana tarjottavat muut kuin lainaus- ja palautuspalvelut
7. Muut ongelmat

TYÖSKENTELYN KOLME VAIHETTA

1. Haasteen määrittely: mikä oikeastaan on ongelma?
2. Voimavarat käyttöön:
  - Mitä kokemuksia on meiltä tai muualta, mikä on auttanut näissä tilanteissa, ainakin jonkin verran?
  - Mitä osaamista ja voimavaroja on henkilöstöllä tai muualla kunnassa, yhteisössä tai verkostoissa, joita voisi hyödyntää?
3. Seuraava askel: pientä voisit kokeilla seuraavan kuukauden aikana?

SEURAAVAT ASKELEET

- etäkahveilla kuukauden päästä
- mitä pientä voisit kokeilla seuraavan kuukauden aikana?

KIITOS

Lari Karreinen

lari@osana.fi

0400 487 642

OSANA